

Komandi partur

Í komandi parti byrjar ein frásøgn hjá Onnu Christiansen. Her verður eisini greitt frá pápa hennara, Johan Poulsen, og hansara ætt.

Hetlenskar sluppir so tíðliga sum í 1828

Reiðararnir fingi einki burtur úr, men teir lótu tað um seg ganga, tí hetta kundi gera tað lættari hjá teimum at fáa manning. Annars kundi tað henda, at fiskimenninir fóru í sildaflotan, har tað var meira at forvinna.

Henda «vinnan» fór í søguna, tá ið fríhandilin av rúsdrekka varð avtikin fyrst í 20. øld. Nakað samstundis steðgaði hetlenska sluppveiðan undir Føroyum.

Blindur sjómansskúlalærari

John hevði annars í sínum framløgum ymsar áhugaverdar frásagnir og skal verða tikið í onkra av teimum.

Eins og føroyingar hava sína sjómansskúlasøgu hava tey í Hetlandi eisini sína.

Sum í Føroyum vóru tað eisini í Hetlandi upprunaliga privatir persónar, sum góvu hesa frálæru. Tann kendasti var Haldane Burgess.

Hann var tó ikki, sum vanligt var í Føroyum, ein skipari. Hann var søgumaður, yrkjari, skrivaði skaldsøgur, spældi violin og var sosialistur. Hann var ein merkisverdur persónur í hetlenskari mentunarsøgu.

Afturat tí var hann eisini blindur. Hann var so nógv virður, at tá ið hann doyði í 1927 fekk hann eina almenna jarðarferð.

Okkara kendi málmaður, Jacob Jacobsen, var væl kendur í Hetlandi, her hann ofta steðgaði leingi, meðan hann kannaði og skrivaði niður gamla norrøna málið í Hetlandi.

Hann búði ofta hjá Burgess, tá ið hann vitjaði í Lerwick. Teir vóru jú báðir mentamenn frá hvør sínum øki, og høvdu nógv í felag at tosa um.

Haldane Burgess átti eina systir, Hilda, sum var ógift.

Jacob Jacobsen var sonur H.N. Jacobsen. Tað var kent í gamla bókahandli í Havn, at hann hevði eina gentu í Lerwick. John heldur, at tað kann hava verið Hilda.

Tað kom so ikki meira burtur úr tí og hvørki teirra giftust.

Smakkaði fyrstu ferð kaffi við hetlenskari slupp

Hesa søgu fekk John at vita, á ferð til Føroya úr Lerwick við Westward Ho saman við konu síni.

Tað var lítið av vindi, og tað gekk seint. Tað vóru eisini drukkir nógvir kaffikoppar.

Ein av manningini var Heri Mørkøre, fyrrverandi landsapotekari. Heri er ein

rættur skemtari, so eingin fekk móguleika at keða seg á hesi longu ferðini.

Heri fortaldi fyri John, at abbi hansara, Jóannes Didriksen, hevði fiskað eina vertið við hetlensku sluppini *Mizpah* í 1882, tá ið hann var 16 ára gamal.

Tann fyrsta dagin merkti hann ein merkiligan lukt úr messuni. Tá ið hann fór niður undir, fortaldi kokkurin honum, at hetta var nakað sum kallaðist kaffi.

Abbin hevði tá ongantið smakkað hvørki kaffi ella te. Men tað gekk ikki long tíð til bæði te og kaffi varð ein fastur partur av lívinum umborð á føroyskum skipum.

Sofus Olsen gjørdist vinur fyri lívið

John greiddi frá, tá ið hann sum ungur lesandi kom til Føroya saman við einum bólki av lesandi frá Universitetinum í Aberdeen. Tá kom hann at hitta Sofus Olsen av Sandi.

Hann kundi fortelja ein hóp um hetlenskan fiskiskap undir Føroyum. John hevði tá ikki so stóran áhuga fyri søgu, og var ovfarin av, at ein fremmandur skuldi vita so nógv um Hetland. Hetta var byrjanin til ein venskap teirra millum í 35 ár.

Næsta ferðin til Føroya kom í lag eina ferð Westward Ho lá inni í Lerwick. John fortaldi onkrum av manningini, at hann vildi eina ferð sleppa aftur til Føroya. «Kom við okkum, vit hava tvær tómar koyggjur. Vit fara í morgin». Hetta var ov gott tilboð at siga nei til. Og konan kom við. Tey vóru við sum manning og máttu gera teirra part av arbeiðinum umborð.

Pauli Ellefsen og William Martin

Sum leiðandi umboðsmaður hjá hetlensku fiskimonnum hevur John eisini verið í Føroyum í politiskum ørindum.

Hann greiðir frá eini eini vitjan hjá Paula Ellefsen, tá ið hann var løgmaður. John var vanur at vitja leiðandi ráðharrar í EF-londum, har alt var so ógvuliga formelt og stílfult við embætisfólki og trygdarfólki.

Men her í Føroyum var einki slíkt hóvasták. Her kundi nærum farast beinleiðis inn til løgmann.

Tá ið teir vóru lidnir at tosa um tey mál, sum fundurin snúði seg um, kundi Pauli errin fortelja John, at tað var abbi hansara í Rituvík, sum hevði keypt sluppina William Martin úr Hetlandi. Tað var umborð á hesi slupp, at Pauli var byrjaður sína yrkisleið.

Pauli segði, at tað var henda slupp saman við so nógvum øðrum, sum hevði lagt grundarlagið fyri føroyska fiskivinnusamfelagið.

Restin av fundinum fór við at tosa um sambandið millum Føroyar og Hetland.

Týdningurin av hesum sambandi varð eisini undirstrikaður av Jóannes Patursson, sum hevði eina røðu á einum fundi í ráðhúsinum í Lerwick í 1928.

Mistu eisini fólk á sjónum

Eins og føroyingar mistu hetlendingar nógv fólk á sjónum. Á hesum framløgum greiddi John frá eini av hesum sorgarsøgum.

Hetta var, tá ið skipið *Telegraph* fórst. Skiparin kallaðist James Smith, sum var ein dugnaligur fiskimaður. Í 1877, tá ið hann var 27 ára gamal, bjóðaði kendi keypmaðurin og reiðarin Joseph Leaks honum at gerast skipari á *Telegraph*.

Hetta var eitt av størri skipunum hjá fyrirkuni, og manningin var 14.

Tað gekk væl. Hetta árið fingi teir 43.000 toskar, og teir vóru besta skip.

Nú koma vit til september 1878. Teir fiskaðu undir Íslandi á triðja túrinum

Føroyum. Fyrsta skipið, sum kom fram var Robert Kirkwood, sum var seinasta skipið, sum hevði sæð *Telegraph*. Skiparin undraðist á, at *Telegraph* ikki var komin fram.

Tey bæði skipini, sum fylgdust við *Telegraph* komu eisini heim í øllum góðum, hóast tey høvdu havt eina buldrasliga heimferð. Tí skuldu vónir verið um, at *Telegraph* eisini kom fram.

Men fyri hvønn dag, sum gekk, vaks stúranin fyri skipinum, og 14 dagar seinni hevði *Shetland Times* fráboðan um, at fólk stúrdu fyri *Telegraph*.

Tá ið tvær vikur vóru farnar afturat, uttan at nakað frættist, mátti staðfestast í *Shetland Times* tann 11. oktober, at »tað er nú eingin vón fyri *Telegraph*. Hetta er ein dupultur sorgarleikur, tí átta menn frá Gondola vóru við umframt manningina á *Telegraph*.

Skiparan James Smith, 28 ára gamal, sum kom úr Whiteness var ein lovandi ungur maður.

Sum tað sæst í hesi frásøgn hevur lagnusøgan hjá hetlendingum verið nakað lík henni hjá okkum.

Barrin hjá Thomsen á Tvøroyri, har nógvir hetlenskir fiskimenn hava vitjað.

hetta árið, og tað hevði gingist væl. Teir riggaðu nú til at fara heim. Tá hendi tað, at ein onnur hetlensku slupp, Gondala, fór á land í ringum veðri, men manningin varð bjargað.

Tað varð avrátt at átta av hesi manning, skuldi fara heim við *Telegraph*.

Eisini varð avrátt, at teir skuldu fylgjast heim við tveimum øðrum skipum hjá reiðarinum.

Meðan teir riggaðu til hesa longu heimferðina, fór vindurin at vaksa. Tá vóru jú ongar veðurforsagnir, so tað var upp til skiparan at meta um veðurlíkindini.

Tað hevði gingist væl á túrinum, einki óhapp og nógvur fiskur. Ein, sum var við, var beiggi skiparan, Henry, sum var 24 ára gamal. Hann var komin við fyri annan bestamannin, sum var blivin sjúkur, beint áðrenn teir fóru avstað. Manningin var ung, teir flestu vóru undir 20 ára gamlir, og bara ein av øllum var giftur. Tað var rættliga nógvur vindur av útsýnningin, tá ið teir fóru at sigla. Teir høvdu ofta verið í verri veðri enn hesum.

Men fyrstu náttina versnaði veðrið, og tað bleiv tung alda. Sýnið gjørdist eisini so ringt, at skipini ikki sóu hvørt annað.

So hendi tað, sum eisini ofta hendi í

Sum dømi nevnrir hann, at fimm sluppir fórust í 1870-árunum.

Sambandið við Hetland

Henda bókin hjá John Goodlad er enn ein lýsing av sambandinum, sum hevur verið millum londini bæði. Tað er løgið, at vit hava havt beinleiðis samband heilt aftur til 19. øld og at nú einki samband skal vera.

Tí er tað enn meira spell, at tað einki beinleiðis ferðasamband kann vera. Hetta merkir, at samskiptið millum Føroyar og Hetland er ógvuliga avmarkað.

Tað var fyri ein stóran part hetlendingum fyri at takka, at vit fingi Norrønu. Sjálvt um tað eru nýggir eigarar, kundu teir víst sína vælvild við t.d. at skipa fyri onkrum snartúri til Hetlands. Hetta hevði uttan iva fingið góða undirtøkur.

Atlantic Airways flýgur fleiri ferðir um dagin yvir Hetland. Her mátti onkur móguleiki verið fyri millumlendingum.

Bókin *The Cod Hunters* er at fáa til keyps í teimum stóru bókhandlunum í Havn. Hon er eitt fittligt ískoyti til okkara egnu siglingarsøgu.